

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

॥ పంచమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమః సర్గః ॥

రావణాంతఃపురే ప్రతిగృహం సీతాయా అన్వేషణం కుర్వతో
హనుమతస్తామదృష్ట్వా దుఃఖం

తతః స మధ్యంగతమంశుమంతం

జ్యోత్స్నావితానం ముహురుద్వమంతం ।

దదర్శ ధీమాన్ భువి భానుమంతం

గోష్ఠే వృషం మత్తమివ భ్రమంతం ॥ 5.5.1 ॥

లోకస్య పాపాని వినాశయంతం

మహోదధిం చాపి సమేధయంతం ।

భూతాని సర్వాణి విరాజయంతం

దదర్శ శీతాంశుమథాభియాంతం ॥ 5.5.2 ॥

యా భాతి లక్ష్మీర్భువి మందరస్థా

యథా ప్రదోషేషు చ సాగరస్థా ।

తథైవ తోయేషు చ పుష్కరస్థా

రరాజ సా చారునిశాకరస్థా ॥ 5.5.3 ॥

హంసో యథా రాజతపంజరస్థః

సింహో యథా మందరకందరస్థః ।

వీరో యథా గర్వితకుంజరస్థ -

శృంగద్రోఽపి బభ్రాజ తథాంబరస్థః ॥ 5.5.4 ॥

స్థితః కకుద్మానివ తీక్ష్ణశృంగో

మహాచలః శ్వేత ఇవోర్ధ్వశృంగః ।

హస్తీవ జాంబూనదబద్ధశృంగో
విభాతి చంద్రః పరిపూర్ణశృంగః || 5.5.5 ||

వినష్టశీతాంబుతుషారపంక్తో
మహాగ్రహగ్రాహవినష్టపంకః |
ప్రకాశలక్ష్మ్యాశ్రయనిర్మలాంకో
రరాజ చంద్రో భగవాన్ శశాంకః || 5.5.6 ||

శిలాతలం ప్రాప్య యథా మృగేంద్రో
మహారణం ప్రాప్య యథా గజేంద్రః |
రాజ్యం సమాసాద్య యథా నరేంద్ర -
స్తథా ప్రకాశో విరరాజ చంద్రః || 5.5.7 ||

ప్రకాశచంద్రోదయనష్టదోషః
ప్రవృద్ధరక్షః పిశితాశదోషః |
రామాభిరామేరితచిత్తదోషః
స్వర్గప్రకాశో భగవాన్ ప్రదోషః || 5.5.8 ||

తంత్రీస్వరాః కర్ణసుఖాః ప్రవృత్తాః
స్వపంతి నార్యః పతిభిః సువృత్తాః |
నక్తంచరాశ్చాపి తథా ప్రవృత్తా
విహర్తుమత్యద్భుతరౌద్రవృత్తాః || 5.5.9 ||

మత్తప్రమత్తాని సమాకులాని
రథాశ్వభద్రాసనసంకులాని |
వీరశ్రియా చాపి సమాకులాని
దదర్శ ధీమాన్ స కపిః కులాని || 5.5.10 ||

పరస్పరం చాధికమాక్షిపంతి
భుజాంశ్చ పీనానధివిక్షిపంతి |

మత్తప్రలాపానధివిక్షిపంతి

మత్తాని చాన్యోన్యమధిక్షిపంతి || 5.5.11 ||

రక్షాంసి వక్షాంసి చ విక్షిపంతి

గాత్రాణి కాంతాసు చ విక్షిపంతి |

రూపాణి చిత్రాణి చ విక్షిపంతి

దృఢాని చాపాని చ విక్షిపంతి || 5.5.12 ||

దదర్శ కాంతాశ్చ సమాలభంత్య -

స్తథాపరాస్తత్ర పునః స్వపంత్యః |

సురూపవక్త్రాశ్చ తథా హసంత్యః

క్రుద్ధాః పరాశ్చాపి వినిఃశ్వసంత్యః || 5.5.13 ||

మహాగజైశ్చాపి తథా నదద్భిః

సుపూజితైశ్చాపి తథా సుసద్భిః |

రరాజ వీరైశ్చ వినిఃశ్వసద్భిః

హ్రదా భుజంగైరివ నిఃశ్వసద్భిః || 5.5.14 ||

బుద్ధిప్రధానాన్ రుచిరాభిధానాన్

సంశ్రద్ధధానాన్ జగతః ప్రధానాన్ |

నానావిధానాన్ రుచిరాభిధానాన్

దదర్శ తస్యాం పురి యాతుధానాన్ || 5.5.15 ||

ననంద దృష్ట్వా స చ తాన్ సురూపాన్

నానాగుణానాత్మగుణానురూపాన్ |

విద్యోతమానాన్ స చ తాన్ సురూపాన్

దదర్శ కాంశ్చిచ్ఛ పునర్విరూపాన్ || 5.5.16 ||

తతో వరార్ధాః సువిశుద్ధభావా -

స్తేషాం స్త్రియస్తత్ర మహానుభావాః |

ప్రియేషు పానేషు చ సక్తభావా
దదర్శ తారా ఇవ సుస్వభావాః || 5.5.17 ||

స్త్రీయో జ్వలంతీస్తపయోపగూఢా
నిశీథకాలే రమణోపగూఢాః |
దదర్శ కాశ్చిత్ ప్రమదోపగూఢా
యథా విహంగా విహగోపగూఢాః || 5.5.18 ||

అన్యః పునర్హర్మ్యతలోపవిష్టా -
స్తత్ర ప్రియాంకేషు సుఖోపవిష్టాః |
భర్తుః పరా ధర్మపరా నివిష్టా
దదర్శ ధీమాన్ మదనోపవిష్టాః || 5.5.19 ||

అప్రావృతాః కాంచనరాజివర్ణాః
కాశ్చిత్పరార్థ్యాస్తపనీయవర్ణాః |
పునశ్చ కాశ్చిచ్ఛలక్ష్యవర్ణాః
కాంతప్రహీణా రుచిరాంగవర్ణాః || 5.5.20 ||

తతః ప్రియాన్ ప్రాప్య మనోఽభిరామాః
సుప్రీతియుక్తాః సుమనోఽభిరామాః |
గృహేషు హృష్టాః పరమాభిరామా
హరిప్రవీరః స దదర్శ రామాః || 5.5.21 ||

చంద్రప్రకాశాశ్చ హి వక్తమాలా
వక్త్రాః సుపక్ష్మాశ్చ సునేత్రమాలాః |
విభూషణానాం చ దదర్శ మాలాః
శతహ్రదానామివ చారుమాలాః || 5.5.22 ||

న త్వేవ సీతాం పరమాభిజాతాం
పథి స్థితే రాజకులే ప్రజాతాం |

లతాం ప్రపుల్లామివ సాధుజాతాం
దదర్శ తన్వీం మనసాభిజాతాం || 5.5.23 ||

సనాతనే వర్తమి సన్నివిష్టాం
రామేక్షణీం తాం మదనాభివిష్టాం |
భర్తుర్మనః శ్రీమదనుప్రవిష్టాం
స్త్రీభ్యః పరాభ్యశ్చ సదా విశిష్టాం || 5.5.24 ||

ఉష్ణార్దితాం సానుసృతాస్తకంఠీం
పురా వరాహ్లోత్తమనిష్కకంఠీం |
సుజాతపక్షామభిరక్తకంఠీం
వనే ప్రనృత్తామివ నీలకంఠీం || 5.5.25 ||

అవ్యక్తరేఖామివ చంద్రరేఖాం
పాంసుప్రదిగ్ధామివ హేమరేఖాం |
క్షతప్రరూఢామివ వర్ణరేఖాం
వాయుప్రభుగ్నామివ మేఘరేఖాం || 5.5.26 ||

సీతామపశ్యన్ మనుజేశ్వరస్య
రామస్య పత్నీం వదతాం వరస్య |
బభూవ దుఃఖోపహతశ్చిరస్య
ప్లవంగమో మంద ఇవాచిరస్య || 5.5.27 ||

|| ఇత్యాదీ శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే పంచమః సర్గః ||